

CURRENT SITUATION OF DEVELOPING SCHOOL PSYCHOLOGICAL COUNSELING COMPETENCE FOR PRE-SERVICE TEACHERS THROUGH AN EXPERIENTIAL LEARNING APPROACH

Tran Thi Bích Diep

Email: ttbdiep@daihocthudo.edu.vn

Hanoi Metropolitan University
98 Duong Quang Ham street, Nghia Do ward,
Hanoi, Vietnam

Received: 16/6/2026

Revised: 27/7/2026

Accepted: 10/8/2026

Published: 20/10/2026

Abstract: Developing psychological counseling competence for pre-service teachers has become increasingly necessary as school students face growing mental health challenges. This study aims to investigate the current situation of developing psychological counseling competence among pre-service students through an experiential learning approach at several teacher training institutions in Vietnam. The study used a combination of methods, including document analysis, questionnaire surveys, in-depth interviews, observation, and learning product analysis. The survey involved 923 pre-service teachers, 267 lecturers and educational managers, and 158 school teachers from three teacher education institutions in Northern Vietnam. The findings indicate that participants generally recognize the important role of psychological counseling competence in teachers' professional practice. The development of this competence has initially been integrated into teacher education programs. However, current training remains largely theory-oriented, while opportunities for practical skill development and professional experience are still limited and lack systematic implementation.

Keywords: *Psychological counseling, psychological counseling competence, pre-service teachers, experiential learning approach, teacher education.*

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC TƯ VẤN TÂM LÝ CHO SINH VIÊN SƯ PHẠM THEO TIẾP CẬN TRẢI NGHIỆM

Trần Thị Bích Diệp

Email: ttbdiep@daihocthudo.edu.vn

Trường Đại học Thủ đô Hà Nội
98 Dương Quảng Hàm, phường Nghĩa Đô,
Hà Nội, Việt Nam

Nhận bài: 16/6/2026

Chỉnh sửa xong: 27/7/2026

Chấp nhận đăng: 10/8/2026

Xuất bản: 20/10/2026

Tóm tắt: Phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm là yêu cầu cần thiết trong bối cảnh học sinh phổ thông ngày càng đối mặt với nhiều khó khăn về sức khỏe tinh thần. Nghiên cứu này nhằm khảo sát thực trạng phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm theo tiếp cận trải nghiệm tại một số cơ sở đào tạo giáo viên ở Việt Nam. Nghiên cứu sử dụng các phương pháp phân tích tài liệu, điều tra bằng bảng hỏi, phỏng vấn sâu, quan sát và phân tích sản phẩm học tập. Khảo sát được tiến hành với 923 sinh viên sư phạm, 267 giảng viên/cán bộ quản lý và 158 giáo viên phổ thông tại ba cơ sở đào tạo giáo viên ở miền Bắc Việt Nam. Kết quả cho thấy, các lực lượng khảo sát đều nhận thức được vai trò quan trọng của năng lực tư vấn tâm lý trong hoạt động nghề nghiệp của giáo viên. Nội dung phát triển năng lực này đã được tích hợp bước đầu trong chương trình đào tạo, song quá trình đào tạo vẫn thiên về lý thuyết, trong khi hoạt động thực hành và trải nghiệm nghề nghiệp còn hạn chế, thiếu tính hệ thống.

Từ khóa: *Tư vấn tâm lý, năng lực tư vấn tâm lý, sinh viên sư phạm, tiếp cận trải nghiệm, đào tạo giáo viên.*

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh hiện nay, học sinh phổ thông ngày càng phải đối mặt với nhiều khó khăn về sức khỏe tinh thần dưới tác động của áp lực học tập, các mối

quan hệ xã hội và những thay đổi nhanh chóng của môi trường sống. UNICEF (2022) cho biết khoảng 26% trẻ em và thanh thiếu niên Việt Nam có nguy cơ trung bình hoặc cao đối với các vấn đề sức khỏe tâm

thần. Các nghiên cứu cũng cho thấy, các rối loạn tâm thần đang trở thành một trong những gánh nặng sức khỏe đáng kể đối với trẻ em và thanh thiếu niên trên phạm vi toàn cầu cũng như tại Việt Nam (Minas và cộng sự, 2017; Vigo và cộng sự, 2016). Điều này đặt ra yêu cầu tăng cường các dịch vụ và hoạt động hỗ trợ tâm lý học đường nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng đa dạng của học sinh trong môi trường giáo dục hiện nay. Nhiều nghiên cứu cho thấy, hoạt động hỗ trợ tâm lý học đường không chỉ góp phần nâng cao sức khỏe tinh thần mà còn ảnh hưởng tích cực đến kết quả học tập, sự thích ứng xã hội và sự phát triển toàn diện của học sinh (Reinke và cộng sự, 2011; Cefai và cộng sự, 2021). Trong bối cảnh đó, tư vấn tâm lý học đường ngày càng được xem là một thành tố quan trọng của giáo dục hiện đại. Tại nhiều quốc gia, giáo viên được xác định là lực lượng tuyến đầu trong việc phát hiện sớm các dấu hiệu khó khăn tâm lý, hỗ trợ ban đầu và phối hợp với các lực lượng chuyên môn nhằm trợ giúp học sinh trong môi trường học đường (Roth và cộng sự, 2008; Graham và cộng sự, 2011). Vì vậy, việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý học đường cho sinh viên sư phạm ngày càng trở thành một yêu cầu quan trọng trong đào tạo giáo viên.

Các nghiên cứu nhìn chung đều khẳng định giáo viên giữ vai trò quan trọng trong việc phát hiện sớm, hỗ trợ ban đầu và phối hợp với các lực lượng giáo dục nhằm hỗ trợ học sinh trong môi trường học đường (Jennings & Greenberg, 2009; Stormont và cộng sự, 2020). Tại Việt Nam, các nghiên cứu cũng cho thấy giáo viên ngày càng được xem là lực lượng nòng cốt trong hoạt động hỗ trợ tâm lý học sinh, song năng lực thực hiện nhiệm vụ này vẫn còn nhiều hạn chế và cần được phát triển ngay từ giai đoạn đào tạo ban đầu ở trường sư phạm (Nguyễn Thị Liên và cộng sự, 2019; Bùi Thị Thu Huyền & Hoàng Anh Phước, 2019; Nguyễn Văn Bắc và cộng sự, 2023). Đồng thời, nhiều nghiên cứu cũng nhấn mạnh ý nghĩa của học tập trải nghiệm, thực hành nghề nghiệp và phản tư sư phạm trong quá trình hình thành năng lực nghề nghiệp cho giáo viên tương lai (Kolb, 1984; Beard & Wilson, 2013). Tại Việt Nam, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành nhiều văn bản nhấn mạnh vai trò của công tác tư vấn tâm lý học đường trong trường phổ thông, tiêu biểu là Thông tư số 18/2025/TT-BGDĐT. Tuy nhiên, các nghiên cứu trong nước hiện nay chủ yếu tập trung vào đánh giá thực trạng năng lực tư vấn tâm lý hoặc mô tả hoạt động tư vấn học đường ở phổ thông; trong khi việc nghiên cứu phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm theo tiếp cận trải nghiệm vẫn còn hạn chế.

Trên cơ sở đó, nghiên cứu này tập trung khảo sát thực trạng phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm theo tiếp cận trải nghiệm tại một số cơ sở đào tạo giáo viên ở Việt Nam. Nghiên cứu hướng tới trả lời các câu hỏi: 1) Thực trạng phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm hiện nay được triển khai như thế nào; 2) Các hình thức học tập trải nghiệm đã được vận dụng ra sao trong quá trình phát triển năng lực tư vấn tâm lý; 3) Những yếu tố nào ảnh hưởng đến quá trình phát triển năng lực này. Từ đó, nghiên cứu kỳ vọng góp phần bổ sung cơ sở thực tiễn cho việc đổi mới đào tạo giáo viên theo hướng tăng cường trải nghiệm nghề nghiệp trong phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm.

2. Phương pháp nghiên cứu

2.1. Phân tích, tổng hợp tài liệu

Nghiên cứu tiến hành phân tích và tổng hợp các công trình khoa học trong và ngoài nước liên quan đến tư vấn tâm lý học đường, phát triển năng lực nghề nghiệp và học tập trải nghiệm trong đào tạo giáo viên. Tài liệu được thu thập từ các cơ sở dữ liệu học thuật như Google Scholar, ERIC, APA, ASCA cùng với các văn bản của Bộ Giáo dục và Đào tạo Việt Nam giai đoạn 2010 - 2025. Việc phân tích tài liệu nhằm xây dựng cơ sở lý luận và khung khảo sát thực trạng phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm theo tiếp cận trải nghiệm.

2.2. Khảo sát bằng bảng hỏi

Nghiên cứu tiến hành khảo sát 923 sinh viên sư phạm, 267 giảng viên và cán bộ quản lý tại ba cơ sở đào tạo giáo viên gồm Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên và Trường Đại học Thủ Đô Hà Nội, cùng 158 giáo viên phổ thông đang trực tiếp hướng dẫn sinh viên thực hành, thực tập.

Phiếu khảo sát được xây dựng theo thang Likert 5 mức độ, tập trung vào các nội dung: Mục tiêu, nội dung, hình thức học tập trải nghiệm và các yếu tố ảnh hưởng đến việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm. Điểm trung bình được diễn giải theo quy ước: Từ 1,00-1,80 là rất thấp; 1,81-2,60 là thấp; 2,61-3,40 là trung bình; 3,41-4,20 là cao và 4,21-5,00 là rất cao. Dữ liệu được xử lý bằng phần mềm SPSS 22.0 với các kỹ thuật thống kê mô tả (điểm trung bình, độ lệch chuẩn).

Trước khi tiến hành khảo sát chính thức, bộ công cụ được khảo sát thử trên 100 sinh viên nhằm đánh giá mức độ phù hợp của các mục hỏi và kiểm định

độ tin cậy của thang đo. Kết quả phân tích bằng hệ số Cronbach's Alpha cho thấy, phiếu khảo sát sinh viên đạt $\alpha = 0,894$ và phiếu khảo sát giảng viên, cán bộ quản lý đạt $\alpha = 0,817$, đáp ứng yêu cầu về độ tin cậy của công cụ nghiên cứu theo tiêu chuẩn của Nunnally.

2.3. Phỏng vấn, quan sát và phân tích sản phẩm

Để bổ sung dữ liệu định tính, nghiên cứu tiến hành phỏng vấn giảng viên, giáo viên phổ thông và sinh viên nhằm làm rõ thực trạng tổ chức các hoạt động phát triển năng lực tư vấn tâm lý theo tiếp cận trải nghiệm. Đồng thời, nghiên cứu sử dụng phương pháp quan sát trong các hoạt động rèn luyện nghiệp vụ sư phạm và thực tập tại trường phổ thông để ghi nhận biểu hiện năng lực tư vấn tâm lý của sinh viên trong các tình huống thực tế. Bên cạnh đó, một số sản phẩm học tập như kế hoạch tư vấn tâm lý, báo cáo thực tập, kịch bản xử lý tình huống và nhật ký phản tư nghề nghiệp cũng được phân tích nhằm đối chiếu giữa năng lực nhận thức và năng lực thực hành của sinh viên sư phạm.

3. Kết quả nghiên cứu

3.1. Một số khái niệm liên quan

Theo Gladding (2018), tư vấn (Counseling) là một hoạt động trợ giúp mang tính nghề nghiệp nhằm hỗ trợ cá nhân hiểu bản thân, giải quyết khó khăn và phát triển khả năng thích ứng với cuộc sống. Trên cơ sở đó, trong môi trường giáo dục, tư vấn tâm lý được hiểu là hoạt động hỗ trợ học sinh nhận diện vấn đề, hiểu bản thân và phát triển khả năng tự giải quyết những khó khăn tâm lý nảy sinh trong quá trình học tập, rèn luyện và quan hệ xã hội.

Năng lực được xem là khả năng huy động tổng hợp kiến thức, kỹ năng và thái độ để thực hiện hiệu quả nhiệm vụ trong những tình huống cụ thể (Weinert, 2001; Rychen & Salganik, 2003). Trên cơ sở đó, năng lực tư vấn tâm lý của sinh viên sư phạm được hiểu là khả năng vận dụng tri thức, kỹ năng và thái độ nghề nghiệp để nhận diện khó khăn tâm lý của học sinh, xây dựng kế hoạch tư vấn, hỗ trợ học sinh và phối hợp với các lực lượng giáo dục trong nhà trường.

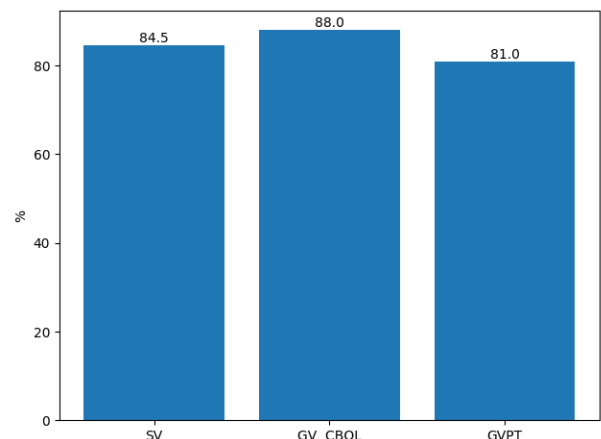
Tiếp cận trải nghiệm được hình thành trên cơ sở quan điểm học thông qua kinh nghiệm của Dewey (1938) và lý thuyết học tập trải nghiệm của Kolb (1984), nhấn mạnh vai trò của trải nghiệm, phản tư và vận dụng trong quá trình hình thành năng lực nghề nghiệp. Theo đó, phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm theo tiếp cận trải nghiệm

được hiểu là quá trình tổ chức các hoạt động đào tạo gắn với bối cảnh nghề nghiệp thực tiễn nhằm hình thành và phát triển ở sinh viên khả năng vận dụng kiến thức, kỹ năng và thái độ nghề nghiệp trong hoạt động hỗ trợ tâm lý học sinh. Trên cơ sở các khái niệm trên, thực trạng phát triển năng lực được khảo sát trên các phương diện: Nhận thức về tư vấn tâm lý và vai trò của việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý, mục tiêu và nội dung phát triển năng lực, hình thức học tập trải nghiệm và các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình phát triển năng lực tư vấn tâm lý.

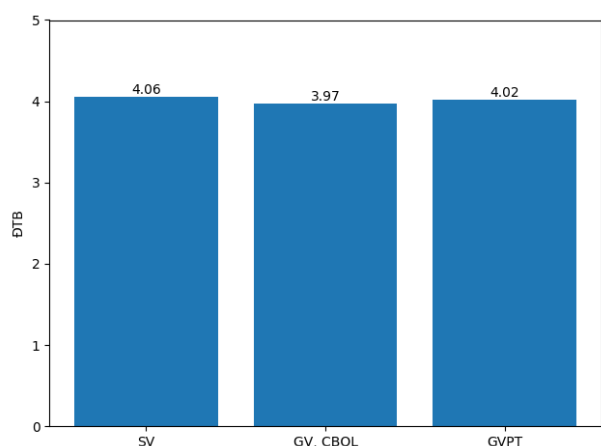
3.2. Thực trạng phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm theo tiếp cận trải nghiệm

3.2.1. Nhận thức về tư vấn tâm lý và vai trò của việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý

Kết quả khảo sát cho thấy, đa số sinh viên, giảng viên/cán bộ quản lý và giáo viên phổ thông đã có nhận thức đúng về tư vấn tâm lý trong trường học (xem Biểu đồ 1 và Biểu đồ 2). Phần lớn các đối tượng

Biểu đồ 1: Nhận thức của giảng viên và sinh viên về tư vấn tâm lý

Biểu đồ 2: Nhận thức của giảng viên và sinh viên về vai trò của phát triển năng lực tư vấn tâm lý

khảo sát xác định tư vấn tâm lý là quá trình hỗ trợ học sinh hiểu bản thân và phát triển khả năng tự giải quyết vấn đề, với tỉ lệ lựa chọn cao ở cả sinh viên, giảng viên/cán bộ quản lý và giáo viên phổ thông. Điều này cho thấy nhận thức về bản chất hỗ trợ và định hướng phát triển của hoạt động tư vấn tâm lý bước đầu đã được hình thành trong đào tạo giáo viên và thực tiễn giáo dục phổ thông hiện nay. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận sinh viên và giáo viên đồng nhất tư vấn tâm lý với hoạt động khuyên bảo hoặc hỗ trợ học tập đơn thuần, phản ánh sự chưa thống nhất trong nhận thức về đặc trưng nghề nghiệp và chức năng của hoạt động này.

Các nhóm đối tượng khảo sát cũng đều đánh giá cao vai trò của việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm, đặc biệt ở các khía cạnh hỗ trợ học sinh phát triển toàn diện về nhận thức, cảm xúc và kỹ năng xã hội; hỗ trợ giáo viên đồng hành và định hướng hành vi tích cực cho học sinh cũng như góp phần phát triển năng lực nghề nghiệp cho giáo viên tương lai. Kết quả này cho thấy, năng lực tư vấn tâm lý ngày càng được nhìn nhận như một thành tố quan trọng của năng lực nghề nghiệp giáo viên trong bối cảnh giáo dục hiện nay, thay vì chỉ là một kỹ năng hỗ trợ mang tính bổ trợ như trước đây.

Dữ liệu phỏng vấn cũng củng cố kết quả khảo sát định lượng. Một giáo viên phổ thông cho biết: “Có những vấn đề của học sinh không thể giải quyết chỉ bằng dạy kiến thức mà cần giáo viên biết lắng nghe và hỗ trợ tâm lý” (GV06). Nhận định này phản ánh yêu cầu ngày càng rõ nét đối với giáo viên trong việc tham gia hỗ trợ tâm lý học sinh ngay trong quá trình dạy học và giáo dục. Tuy nhiên, một số sinh viên vẫn cho rằng, tư vấn tâm lý chủ yếu là “khuyến bảo học sinh khi gặp khó khăn”, cho thấy cách hiểu về hoạt động tư vấn tâm lý còn thiên về kinh nghiệm cá nhân hơn là tiếp cận nghề nghiệp mang tính khoa học.

Mặc dù đa số các đối tượng khảo sát đã có nhận thức đúng về tư vấn tâm lý và vai trò của việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm, song nhận thức này vẫn chưa thật sự đồng đều giữa các nhóm đối tượng. Điều này cho thấy, quá trình đào tạo giáo viên hiện nay cần tiếp tục tăng cường các hoạt động trải nghiệm, tình huống nghề nghiệp và thực hành phản tư nhằm giúp sinh viên hình thành nhận thức đầy đủ hơn về bản chất, vai trò và yêu cầu nghề nghiệp của hoạt động tư vấn tâm lý học đường.

3.2.2. Thực trạng xác định mục tiêu phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm

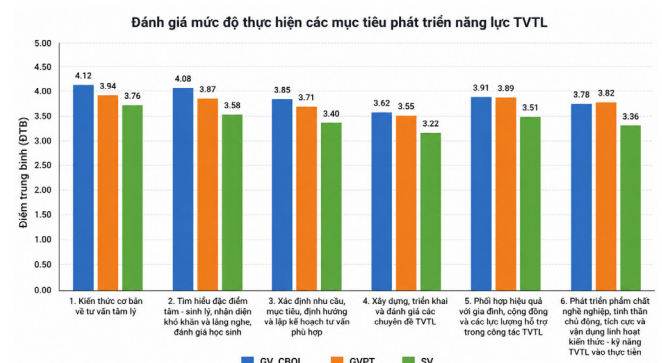
Kết quả khảo sát cho thấy, các mục tiêu phát triển

năng lực tư vấn tâm lý đã bước đầu được quan tâm trong chương trình đào tạo giáo viên ở các trường sư phạm. Tuy nhiên, việc triển khai các mục tiêu này vẫn chưa thật sự cân đối giữa trang bị tri thức nền tảng và phát triển năng lực thực hành nghề nghiệp. Kết quả khảo sát cho thấy, điểm trung bình đánh giá của nhóm giảng viên, cán bộ quản lý và giáo viên phổ thông có xu hướng cao hơn so với nhóm sinh viên đối với một số mục tiêu phát triển năng lực tư vấn tâm lý (xem Biểu đồ 3).

Một xu hướng đáng chú ý là các mục tiêu liên quan đến kiến thức cơ bản về tư vấn tâm lý được chú trọng nhiều hơn so với các mục tiêu gắn với hoạt động thực hành và trải nghiệm nghề nghiệp. Điều này cho thấy, việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý trong đào tạo giáo viên hiện nay vẫn chủ yếu thiên về cung cấp tri thức lý thuyết thông qua các học phần tâm lý học và nghiệp vụ sư phạm, trong khi cơ hội để sinh viên tham gia trải nghiệm các tình huống tư vấn thực tiễn còn hạn chế. Đặc biệt, các hoạt động rèn luyện năng lực xây dựng, tổ chức và đánh giá chuyên đề tư vấn tâm lý chưa được triển khai thường xuyên và có hệ thống.

Kết quả phỏng vấn và phân tích chương trình đào tạo tiếp tục làm rõ xu hướng này. Nội dung tư vấn tâm lý hiện nay chủ yếu được lồng ghép trong các học phần Tâm lý học giáo dục, Nghiệp vụ sư phạm và công tác chủ nhiệm, chưa được xác định như một mục tiêu đào tạo độc lập. Một giảng viên cho biết: “Nội dung tư vấn tâm lý hiện nay chủ yếu hỗ trợ cho công tác giáo viên chủ nhiệm hơn là đào tạo một năng lực nghề nghiệp riêng” (GV05). Sinh viên cũng cho rằng, các hoạt động rèn luyện tư vấn tâm lý còn ít cơ hội thực hành và trải nghiệm thực tế.

Như vậy, quá trình phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm hiện nay vẫn chịu ảnh hưởng của cách tiếp cận thiên về truyền thụ tri thức

Biểu đồ 3: Đánh giá mục tiêu phát triển năng lực tư vấn tâm lý

hơn là phát triển năng lực thông qua trải nghiệm nghề nghiệp. Điều này cho thấy, cần tăng cường các hoạt động thực hành, mô phỏng tình huống, trải nghiệm thực tế và phản tư nghề nghiệp nhằm tạo cơ hội cho sinh viên hình thành và vận dụng năng lực tư vấn tâm lý trong bối cảnh giáo dục thực tiễn.

3.2.3. Thực trạng thực hiện các nội dung phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm

Kết quả khảo sát cho thấy các nội dung phát triển năng lực tư vấn tâm lý trong đào tạo sinh viên sư phạm đã bước đầu được triển khai tương đối đa dạng, tuy nhiên mức độ thực hiện giữa các nội dung vẫn chưa thật sự đồng đều. Nhìn chung, giảng viên, cán bộ quản lý và giáo viên phổ thông đánh giá mức độ triển khai tích cực hơn so với sinh viên, phản ánh sự khác biệt nhất định giữa góc nhìn quản lý - đào tạo và trải nghiệm học tập thực tế của người học (xem Biểu đồ 4).

Một xu hướng đáng chú ý là các nội dung liên quan đến kiến thức nền tảng của tư vấn tâm lý được chú trọng nhiều hơn so với các nội dung đòi hỏi trải nghiệm nghề nghiệp và vận dụng thực tiễn. Điều này cho thấy, quá trình phát triển năng lực tư vấn tâm lý trong đào tạo giáo viên hiện nay vẫn chủ yếu thiên về trang bị tri thức lý thuyết thông qua các học phần Tâm lý học giáo dục và Nghiệp vụ sư phạm. Trong khi đó, các nội dung như xác định nhu cầu tư vấn, xây dựng kế hoạch hỗ trợ học sinh hay ứng phó với các tình huống khủng hoảng tâm lý học đường còn chưa được tổ chức thường xuyên dưới dạng trải nghiệm thực tiễn nghề nghiệp.

Kết quả phỏng vấn và phân tích chương trình đào tạo tiếp tục làm rõ xu hướng này. Nội dung tư vấn tâm lý hiện nay chủ yếu được triển khai thông qua giảng lý thuyết, thảo luận và đóng vai tình huống, trong khi cơ hội cho sinh viên tham gia trực tiếp vào

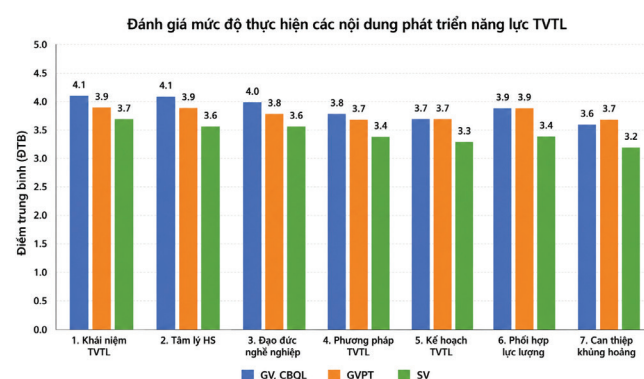
các hoạt động tư vấn tại trường phổ thông còn hạn chế. Một sinh viên cho biết: “*Chúng em có học và đóng vai tình huống nhưng chưa được trải nghiệm tư vấn thực tế cho học sinh*” (SV3). Giảng viên cũng thừa nhận rằng, nhiều nội dung như phối hợp với phụ huynh hay xử lý khủng hoảng tâm lý mới chủ yếu dừng ở mức mô phỏng do hạn chế về thời lượng và điều kiện triển khai thực tế.

Việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý trong đào tạo giáo viên hiện nay vẫn chịu ảnh hưởng của cách tiếp cận thiên về truyền thụ tri thức và xử lý tình huống giả định hơn là phát triển năng lực hành động nghề nghiệp thông qua trải nghiệm thực tiễn. Điều này cho thấy cần tăng cường các hoạt động thực hành, quan sát, trải nghiệm nghề nghiệp và phản tư sư phạm nhằm tạo điều kiện cho sinh viên vận dụng kiến thức tư vấn tâm lý trong các bối cảnh giáo dục thực tế.

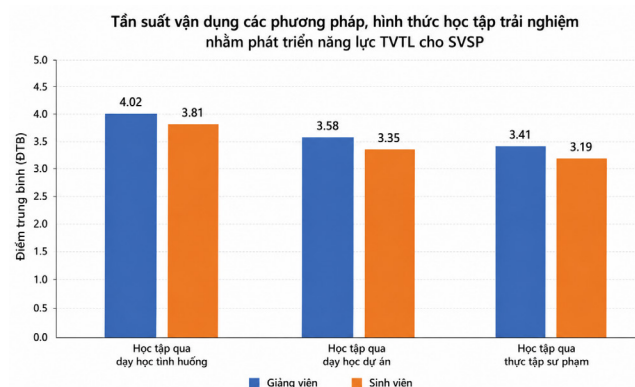
3.2.4. Thực trạng vận dụng các hình thức học tập trải nghiệm trong phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm

Kết quả khảo sát cho thấy, các cơ sở đào tạo sư phạm đã bước đầu vận dụng một số hình thức học tập trải nghiệm trong phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên, tuy nhiên mức độ triển khai giữa các hình thức còn chưa đồng đều. Nhìn chung, các hoạt động trải nghiệm hiện nay chủ yếu tập trung vào xử lý tình huống và mô phỏng sư phạm hơn là tạo cơ hội cho sinh viên tham gia trực tiếp vào các hoạt động hỗ trợ tâm lý học sinh trong môi trường thực tế (xem Biểu đồ 5).

Một xu hướng nổi bật là hình thức học tập qua tình huống tư vấn được sử dụng phổ biến hơn so với học tập qua dự án nghề nghiệp và thực tập sư phạm. Điều này cho thấy, các cơ sở đào tạo bước đầu đã quan tâm đến việc đưa các tình huống nghề nghiệp

Biểu đồ 4: Đánh giá nội dung phát triển năng lực tư vấn tâm lý

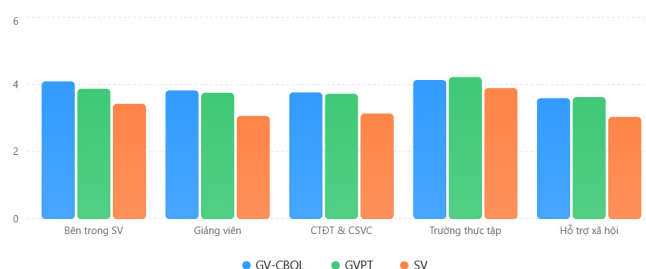
Biểu đồ 5: Tần suất vận dụng các hình thức học tập trải nghiệm

vào quá trình dạy học nhằm giúp sinh viên rèn luyện khả năng phân tích và xử lý vấn đề tâm lý học đường. Tuy nhiên, các hình thức trải nghiệm đòi hỏi sự tham gia trực tiếp của sinh viên vào bối cảnh nghề nghiệp thực tế vẫn còn hạn chế. Hoạt động học tập qua dự án chủ yếu dừng ở xây dựng sản phẩm học tập như poster, video hoặc chuyên đề truyền thông, trong khi cơ hội để sinh viên trực tiếp tham gia hỗ trợ học sinh trong quá trình thực tập sư phạm chưa nhiều.

Kết quả phỏng vấn tiếp tục làm rõ đặc điểm này. Một sinh viên cho biết: “Chúng em thường được thảo luận tình huống nhưng chưa có nhiều cơ hội trực tiếp hỗ trợ học sinh ở trường phổ thông” (SV12). Giảng viên cũng cho rằng, việc tổ chức hoạt động trải nghiệm thực tế còn gặp khó khăn do hạn chế về thời lượng học phần và cơ chế phối hợp với trường phổ thông. Điều này cho thấy các hoạt động trải nghiệm trong đào tạo năng lực tư vấn tâm lý hiện nay vẫn chủ yếu dừng ở mức mô phỏng và xử lý tình huống giả định hơn là trải nghiệm hành động nghề nghiệp trong bối cảnh thực tiễn. Mặc dù các hình thức học tập trải nghiệm đã bước đầu được triển khai trong đào tạo năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm, song việc tổ chức vẫn còn thiếu tính hệ thống và chưa hình thành được môi trường trải nghiệm nghề nghiệp đủ sâu để hỗ trợ sinh viên phát triển năng lực tư vấn tâm lý một cách thực chất.

3.2.5. Thực trạng ảnh hưởng của các yếu tố đến việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm

Kết quả khảo sát cho thấy, việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm chịu ảnh hưởng từ nhiều nhóm yếu tố khác nhau, bao gồm yếu tố thuộc về sinh viên, giảng viên, chương trình đào tạo, cơ sở vật chất và môi trường thực tập sư phạm. Nhìn chung, các nhóm đối tượng khảo sát đều đánh giá mức độ ảnh hưởng của các yếu tố ở mức khá cao, phản ánh tính phức hợp của quá trình hình thành năng lực tư vấn tâm lý trong đào tạo giáo viên (xem Biểu đồ 6).

Biểu đồ 6: Các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển năng lực tư vấn tâm lý

Một xu hướng đáng chú ý là các yếu tố gắn với môi trường thực tập sư phạm được đánh giá có ảnh hưởng nổi bật hơn so với các nhóm yếu tố khác. Điều này cho thấy môi trường thực hành nghề nghiệp giữ vai trò quan trọng trong việc chuyển hóa tri thức lý thuyết thành năng lực hành động nghề nghiệp cho sinh viên. Các hạn chế liên quan đến năng lực hướng dẫn của giáo viên phổ thông, điều kiện tổ chức hoạt động thực hành và mức độ hỗ trợ sinh viên trong quá trình thực tập cho thấy cơ hội trải nghiệm nghề nghiệp thực tế của sinh viên hiện nay vẫn chưa thật sự đầy đủ và thường xuyên.

Bên cạnh đó, các yếu tố thuộc về bản thân sinh viên cũng được đánh giá có ảnh hưởng đáng kể, đặc biệt là năng lực tự học, khả năng phản tư và điều chỉnh cảm xúc. Kết quả này phản ánh rằng, quá trình phát triển năng lực tư vấn tâm lý không chỉ phụ thuộc vào nội dung hay hình thức đào tạo mà còn gắn chặt với tính chủ động nghề nghiệp, khả năng tự nhận thức và năng lực điều chỉnh bản thân của sinh viên trong quá trình trải nghiệm.

Các yếu tố liên quan đến chương trình đào tạo và điều kiện tổ chức dạy học cũng được nhiều ý kiến đề cập. Kết quả phỏng vấn cho thấy hoạt động đào tạo hiện nay vẫn chủ yếu thiên về lý thuyết, trong khi thời lượng dành cho thực hành, trải nghiệm nghề nghiệp và các học phần chuyên sâu về tư vấn tâm lý còn hạn chế. Một sinh viên cho biết: “Chúng em ít được thực hành tư vấn thực tế nên khi đi thực tập thường rất lúng túng” (SV11). Giảng viên cũng thừa nhận rằng, điều kiện tổ chức hiện nay chưa cho phép triển khai sâu các hoạt động trải nghiệm nghề nghiệp trong lĩnh vực tư vấn tâm lý. Điều này cho thấy khoảng cách nhất định giữa yêu cầu phát triển năng lực nghề nghiệp và điều kiện triển khai thực tế trong đào tạo giáo viên hiện nay.

Việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm chịu tác động đồng thời từ nhiều yếu tố khác nhau, trong đó môi trường thực tập, cơ hội trải nghiệm nghề nghiệp và năng lực tự học, phản tư của sinh viên là những yếu tố có ảnh hưởng nổi bật. Điều này cho thấy, cần xây dựng môi trường đào tạo gắn với trải nghiệm nghề nghiệp thực tiễn, đồng thời tăng cường sự phối hợp giữa trường sư phạm và trường phổ thông nhằm tạo điều kiện cho sinh viên tham gia sâu hơn vào các hoạt động hỗ trợ tâm lý học sinh trong thực tiễn giáo dục.

4. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy việc phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho sinh viên sư phạm theo tiếp cận trải nghiệm đã bước đầu được quan tâm trong các

cơ sở đào tạo giáo viên thông qua việc lồng ghép nội dung tư vấn tâm lý vào các học phần Tâm lý học giáo dục, Nghiệp vụ sư phạm và hoạt động thực tập sư phạm. Đa số sinh viên, giảng viên và giáo viên phổ thông đều nhận thức được vai trò quan trọng của năng lực tư vấn tâm lý đối với hoạt động giáo dục học sinh và sự phát triển nghề nghiệp của giáo viên tương lai.

Tuy nhiên, quá trình phát triển năng lực tư vấn tâm lý hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế. Các mục tiêu và nội dung đào tạo chủ yếu thiên về trang bị tri thức lý thuyết, trong khi hoạt động rèn luyện kỹ năng thực hành và trải nghiệm nghề nghiệp còn chưa thường xuyên và thiếu tính hệ thống. Các hình thức học tập

trải nghiệm như mô phỏng tình huống, học tập dự án hay tham gia hoạt động hỗ trợ tâm lý tại trường phổ thông đã được triển khai nhưng mức độ còn hạn chế, đặc biệt là cơ hội để sinh viên trực tiếp tham gia hoạt động tư vấn trong bối cảnh thực tiễn.

Từ kết quả nghiên cứu có thể thấy, cần tăng cường tổ chức các hoạt động đào tạo gắn với trải nghiệm nghề nghiệp, mở rộng cơ hội thực hành và tham gia hoạt động hỗ trợ tâm lý học sinh cho sinh viên sư phạm. Đồng thời, cần xác định rõ hơn năng lực tư vấn tâm lý như một năng lực nghề nghiệp cần thiết trong đào tạo giáo viên nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và hỗ trợ học sinh trong bối cảnh hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- Beard, C. & Wilson, J. P. (2013). *Experiential learning: A handbook for education, training and coaching* (3rd ed.). Kogan Page.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2025). *Thông tư số 18/2025/TT-BGDĐT ngày 15 tháng 9 năm 2025 hướng dẫn về công tác tư vấn học đường và công tác xã hội trong trường học*.
- Bùi Thị Thu Huyền & Hoàng Anh Phước. (2019). Nhu cầu bồi dưỡng năng lực tư vấn tâm lý của giáo viên phổ thông hiện nay. *Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, 64(9), tr.13-24.
- Cefai, C., Bartolo, P. A., Cavioni, V. & Downes, P. (2021). *Strengthening mental health and wellbeing in schools in Europe: An inclusive whole-school approach*. Publications Office of the European Union.
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan.
- Gladding, S. T. (2018). *Counseling: A comprehensive profession* (8th ed.). Pearson.
- Graham, A., Phelps, R., Maddison, C. & Fitzgerald, R. (2011). Supporting children's mental health in schools: Teacher views. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 17(4), pp.479–496. <https://doi.org/10.1080/13540602.2011.580525>
- Jennings, P. A. & Greenberg, M. T. (2009). The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. *Review of Educational Research*, 79(1), pp.491-525. <https://doi.org/10.3102/0034654308325693>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Minas H, Edington C, La N, Kakuma R. Mental Health in Vietnam. In: Patel V, Minas H, Cohen A, Prince M, editors. *Global Mental Health: Principles and Practice*. Oxford University Press; 2017. pp.145–161.
- Nguyễn Thị Liên, Phan Trọng Ngọ, Nguyễn Thu Trang & Trần Thị Tuyết Mai. (2019). *Phát triển năng lực tư vấn tâm lý của giáo viên trung học cơ sở* (Đề tài khoa học, mã số SPHN19-01 VNCSP). Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
- Nguyễn Văn Bắc, Nguyễn Bá Phú, Hồ Duy Hậu & Đoàn Văn Hóa. (2022). Thực trạng kỹ năng tư vấn tâm lý học đường của cán bộ, giáo viên ở một số trường trung học phổ thông trên địa bàn tỉnh Quảng Trị, tỉnh Thừa Thiên Huế và một số đề xuất. *Tạp chí Giáo dục*, 22(15), tr.49–54.
- Reinke, W. M., Stormont, M., Herman, K. C., Puri, R. & Goel, N. (2011). Supporting children's mental health in schools: Teacher perceptions of needs, roles, and barriers. *School Psychology Quarterly*, 26(1), pp.1–13. <https://doi.org/10.1037/a0022714>
- Rothi D. M., Leavey, G. & Best, R. (2008). On the front-line: Teachers as active observers of pupils' mental health. *Teaching and Teacher Education*, 24(5), pp.1217–1231. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2007.09.011>
- Rychen, D. S. & Salganik, L. H. (2003). *Key competencies for a successful life and a well-functioning society*. Hogrefe & Huber.
- Vigo D, Thornicroft G, Atun R. Estimating the true global burden of mental illness. *The Lancet Psychiatry*, 2016,3(2), pp.171–178. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(15\)00505-2](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(15)00505-2)
- Stormont, M., Reinke, W., Newcomer, L., Marchese, D. & Lewis, C. (2020). Coaching teachers' use of social-emotional practices: A review of the literature. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 22(1), pp.3–13. <https://doi.org/10.1177/1098300719850057>
- United Nations Children's Fund (UNICEF). 2022 [cited 2026 Jul 17]. *Adolescent mental health and well-being in Viet Nam: The impact of school* [Internet]. Available from: <https://www.unicef.org/vietnam/media/9776/file/Policy%20brief%20Adolescent%20mental%20health%20and%20well-being%20in%20viet%20nam%20-%20the%20impact%20of%20school.pdf>
- Weinert, F. E. (2001). Concept of competence: A conceptual clarification. In D. S. Rychen & L. H. Salganik (Eds.), *Defining and selecting key competencies*, pp.45–65. Hogrefe & Huber.